

Jan Mielżyński

"Psychologia zawodowej pracy człowieka", Kazimierz M. Czarnecki, Sosnowiec 2006 : [recenzja]

Problemy Profesjologii nr 2, 221-223

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Mielżyński

Recenzja książki

Psychologia zawodowej pracy człowieka

Kazimierz M. Czarnecki

Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu, Sosnowiec 2006

Ostatnio trafiła do moich rąk interesująca książka profesora dr hab. Kazimierza M. Czarneckiego, która w moim przekonaniu powinna być zauważona w naszym środowisku profesjologów i pedagogów pracy, jako literatura znacząco wzbogacająca nasz dotychczasowy warsztat naukowy, badaczy problemów pracy zawodowej człowieka.

Profesor dr hab. Kazimierz M. Czarnecki – twórca profesjologii (nauki o rozwoju zawodowym człowieka), od początków swojej kariery naukowej interesował się psychologią wychowawczą, psychologicznymi i socjologicznymi aspektami rozwoju zawodowego uczniów szkół zawodowych. W poszukiwaniach naukowych szczególne miejsce zajmuje problematyka psychologia osobowości w rozwoju zawodowym człowieka. Swoją bogaty dorobek naukowy szeroko prezentował w kraju i za granicą na konferencjach naukowych i przez wydawnictwa m.in. bardzo przydatnych pedagogom pracy (i nie tylko) opracowaniach jak: „Ukierunkowanie zawodowe człowieka” (Katowice 1981), „Rozwój zawodowy człowieka” (Warszawa 1985), „Psychologia dla nauczycieli praktycznego nauczania zawodu” (Warszawa 1974), „Profesjologia w zarysie” (Radom 1996), „Nowy leksykon metodologiczny” (Sosnowiec 2009). Wymieniamy tutaj tylko nieliczne z jego popracowań, chociaż dorobek naukowy z psychologii przygotowania do pracy zawodowej młodzieży i dorosłego człowieka jest imponujący.

Omawiane przez nas opracowanie Profesora wpisuje się doskonale zarówno w psychologię zawodową człowieka i różnych aspektów jego rozwoju zawodowego.

Książka oprócz **WPROWADZENIA**, składa się z trzech rozdziałów zatytułowanych: **I. PODSTAWOWE POJĘCIA. II. PSYCHOLOGIA PRACY JAKO NAUKA STOSOWANA III. PSYCHOLOGIA ZAWODOWEJ PRACY CZŁOWIEKA W PRAKTYCE**. Rozdziały uzupełnia bogata bibliografia oraz bardzo przydatny indeks terminów psychologii zawodowej pracy człowieka, w oparciu o konkretne przykłady i pomocniczy słownik psychologii zawodowej pracy człowieka, także z przykładami.

We **WPROWADZENIU**, autor podkreśla, że „*wiek XXI będzie okresem intensywnego zainteresowania psychologią człowieka*”. Po drugie; „*(...) już obecnie, jak również w przyszłości (bliższej i dalszej), w każdej dziedzinie życia człowieka jest i będzie „obecna” psychologia(...)*” i wreszcie po trzecie, zdaniem autora: „*bez znajomości wiedzy psychologicznej, zwłaszcza psychologii stosowanej, życie człowieka, jego rozwój i skuteczne działanie będzie coraz bardziej trudne*”.

Bardzo ważne uzasadnienie dla napisania tej pracy i jej odbioru społecznego odnajdujemy nieco dalej. Autor uważa, że „*W interesie osobistym i społecznym jest, by każdy rozwijający się i „szanujący się” człowiek znalazł psychologię jako naukę o nim samym, starał się rozumieć i zrozumieć wszystko to, co się dzieje z nim i wokół niego oraz relacje, jakie zachodzą między nim a jego otoczeniem społeczno-przyrodniczym, kulturowym, politycznym i ekonomicznym*”.

Takie stwierdzenia zachęcają do poznania zawartości tego opracowania. I rzeczywiście, nawet pobieżny przegląd lektury, dzięki bogactwu definicji, pojęć, terminów, wykresów, tabel i myśli innych teoretyków psychologii stosowanej, przykładów opartych o praktykę psychologii, a szczególnie psychologii pracy zawodowej człowieka, przekonywa nas do głębszego i dokładnego zapoznania się z książką.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym „**PODSTAWOWE POJĘCIA**”, autor zapoznaje czytelnika z podstawowymi pojęciami z psychologii zawodowej pracy człowieka i je szczegółowo opisuje. W tych opisach znajdujemy tak istotne terminy dla każdego psychologa pracy i pedagoga pracy, jak: „*zdrowie człowieka*”, „*aktywność człowieka*”, „*działanie i działalność człowieka*”, „*czynności człowieka*”, „*zawodowa wiedza człowieka*”, „*zawodowe umiejętności człowieka*”, „*zawód człowieka*”, „*klasyfikacja zawodów i specjalności*”, „*model zawodu i jego charakterystyka*”, „**zawodowa praca człowieka**”, „*modele pracy ludzkiej*”. W opisie tych pojęć autor – jak już wspomniano – dodatkowo wzbogaca je licznymi wykresami, rysunkami, tabelami, co ułatwia czytelnikowi przyswojenie i utrwalenie pojęć.

W kolejnym rozdziale drugim, zatytułowanym „**PSYCHOLOGIA PRACY JAKO NAUKA STOSOWANA**”, autor charakteryzuje przedmiot psychologii pracy, cele i zadania, obszary i problemy badawcze (szczególnie potrzebne dla dalszego rozwoju tej teorii), metody badań i niektóre teorie psychologii pracy. Jest to rozdział, który, dzięki wysiłkowi intelektualnemu uczonego o ogromnym doświadczeniu naukowym w dziedzinie m.in. psychologii i pedagogiki pracy oraz jego dorobkowi naukowemu i pedagogicznemu, może wykorzystać każdy badacz problemów pracy czy rozwoju zawodowego człowieka. Także student poznający podstawy nauk o ludzkiej pracy lub prowadzący badania, niezbędne do napisania pracy dyplomowej czy magisterskiej z pedagogiki pracy, psychologii pracy, ergonomii, filozofii pracy, prakseologii, socjologii pracy i prawa pracy. W tym rozdziale znaleźć możemy propozycje obszarów badawczych na jakie czeka nauka o pracy ludzkiej człowieka. Ponadto autor w podrozdziale: „**NIKTÓRE TEORIE PSYCHOLOGII PRACY**”, opisuje pięć podstawowych teorii, które uznał za podstawowe w psychologii pracy i zawodowego rozwoju człowieka. Są to: teoria energetyzmu życia ludzkiego, potrzeb ludzkich, czynności ludzkich, sensu życia ludzkiego i podziału pracy ludzkiej.

Ostatni z rozdziałów, trzeci, pt. „**PSYCHOLOGIA ZAWODOWEJ PRACY CZŁOWIEKA W PRAKTYCE**”, zawiera aż 22 podrozdziały, które dotyczą problemów, funkcjonujących w praktyce zawodowego życia i rozwoju kariery zawodowej człowieka. Są to: poradnictwo i doradztwo zawodowe, start zawodowy absolwentów szkół, zawodowych, dobór kadr pracowniczych, wydajność pracy człowieka, zmęczenie i znużenie zawodowe pracownika, zmianowość w pracy zawodowej, bhp i wypadkowość w pracy zawodowej, współdziałanie i rywalizacja zawodowa, decyzje życiowe i zawodowe pracujących, kierowanie zespołami pracowniczymi, lęki i zagrożenia ludzi pracy, innowacyjność w pracy zawodowej człowieka, zarządzanie zakładem pracy, człowiek w przestrzeni pracowniczej, przedsiębiorczość w pracy zawodowej, człowiek pracy i marketing, człowiek pracy i reklama jego wytworów, niepełnosprawność i rehabilitacja zawodowa pracowników, manipulacja człowiekiem pracy zawodowej, komunikacja interpersonalna pracujących, różne postacie pracy człowieka i człowiek pracy-bezrobotny. Autor z charakterystyczną dla niego skrupulatnością na-

ukową opisał wszystkie szczegółowe problemy pracy człowieka od startu zawodowego do końca jego aktywności zawodowej.

Warto też podkreślić, że każdy z rozdziałów kończy się zestawem pytań kontrolnych, które pomagają w przyswojeniu materiału i mogą być pomocne wykładowcom.

Z racji monograficznego opracowania problemów psychologii pracy zawodowej człowieka autor prezentuje w książce bardzo bogatą **BIBLIOGRAFIĘ** jaką wykorzystał pisząc tę książkę.

Bardzo przydatny dla pedagogów pracy i nie tylko, może być **INDEKS TERMINÓW PSYCHOLOGII ZAWODOWEJ PRACY CZŁOWIEKA** (Przykłady), który zawiera 217 haseł oraz **POMOCNICZY SŁOWNIK PSYCHOLOGII ZAWODOWEJ PRACY CZŁOWIEKA** (Przykłady). Właśnie one kończą opracowanie.

Warto także podkreślić, że ważniejsze terminy, wyrazy i zdania do zapamiętania, wytuszczono w druku, co pozwala szybko odnaleźć interesujące nas zagadnienie, termin czy słowo.

Profesor swoją pracę przeznaczył dla studentów wyższych szkół zawodowych, specjalizujących się w doradztwie zawodowym, jak również nauczycieli praktycznej nauki zawodu, studentów resocjalizacji, zarządzania i marketingu, pracy socjalnej i pomocy psychologicznej, pedagogiki pracy, pedagogiki rodziny oraz opiekuńczo-wychowawczej. Jak pisze autor, książka może być także przydatna dla pracowników urzędów pracy oraz poradni psychologiczno-pedagogicznych i zawodowych dla młodzieży i dorosłych.

Moim skromnym zdaniem opracowanie stanowi także bardzo ważne źródło dodatkowej wiedzy dla wykładowców wymienionych wyżej kierunków i specjalności oraz przedmiotów. Powinni je mieć w swoich zasobach bibliotecznych obowiązkowo badacze problemów pracy człowieka.

Na zakończenie warto przywołać myśl S.N. Harta z 1991 r. którą cytuje autor opracowania, profesor Kazimierz M. Czarnecki i która skłania nas do akceptacji tej myśli, a mianowicie: „*Psychologia ma szczególny obowiązek pomagania osobom w osiągnięciu wyższych poziomów samostanowienia i rozwoju osobowości*”.

Z pewnością ta praca jest wkładem Profesora w pomoc osobistą dla człowieka w poznawaniu, pogłębianiu i poszerzaniu wiedzy psychologicznej oraz wykorzystania jej, w celu jego rozwoju osobistego i zawodowego.